

Název vzdělávacího materiálu: Britské ostrovy – Velká Británie, Irsko

Autor: Mgr. Martin Kovačka

Předmět: Zeměpis

Ročník: 9.

Tematický celek: Geografie světadílů – Evropa.

Stručný popis aktivity: Zápis a studijní materiál pro přírodní podmínky, historii a socio-ekonomii Velké Británie a Irsko.

Časová náročnost: 90 min

Metodické poznámky:

Materiál lze rozložit na více částí a použít ve více vyučovacích hodinách.

Materiál sloužící k osvojení a zapamatování učiva.

Materiál lze využít jako zápis po výkladu nebo materiál rozdat žákům před výkladem, během výkladu si žáci v textu podtrhávají a dopisují vlastní poznámky.

Ověření: 23. 11. 2011 (9.A)

Velká Británie (hl.m. Londýn)

Rozloha: 244 110 km²

Obyvatelstvo: 58 375 000

- království Velká Británie a Severního Irska se skládá ze historických území **Anglie, Skotska, Walesu a Severního Irska**

Přírodní podmínky:

- podnebí je proměnlivé, ale mírné – je ovlivňováno Atlantským oceánem (Golfským proudem), západní pobřeží má větší množství srážek než východní
- na severu ve Skotsku jsou vysočiny a jezera (nejznámější a největší je jezero **Loch Ness**), leží zde i nejvyšší hora Velké Británie (Ben Nevis 1343 m.n.m.)
- na východě ve Walesu je zvlněná kopcovitá krajina zelených luk
- JV část ostrova – Anglie je většinou rovinatá
- typickým porostem na ostrově jsou **vřesoviště**

Historie:

- nejstarší stopy osídlení jsou z doby 7000 let př.n.l., z doby okolo roku 1500 př.n.l. pocházejí památky jejichž účel nám dosud není přesně znám (nejznámější **Stonehenge**)
- asi 450 př.n.l. přichází Keltové (z jejich tradic vychází hlavně Skotská a Waleská kultura, kam byli v pozdějších letech vytlačeni)
- v 1. století n.l. obsadili většinu území Římané (přinesli s sebou křesťanství)
- okolo roku 407 přichází germánské kmeny Anglů, Sasů a Jutů
- v 8. a 9. století přicházejí Normani
- **1066** rozhodující bitva u **Hastings** – Normani se definitivně ujali vlády na Británii
- 1215 listina **Magna Charta** – pokládá základy „parlamentní demokracie“ – moc krále je omezena
- 1337-1453 Stoletá válka s Francií (od té doby existuje mezi Fr. a V.B. zvláštní napětí)
- 1533 – Jindřich VIII. zakládá **Anglikánskou církev** (nezávislou na papeži v Římě), v čele stojí anglický král
- 1707 – vzniká oficiálním spojením Anglie, Skotska a Walesu – Království Velké Británie
- 18. století – Anglie poráží Francii v bojích o kolonie a díky svým koloniím (v Sev.Americe, Indii, Austrálii...) se stává nejbohatším a nejmocnějším státem světa
- 19. století – vynalezen parní stroj a v **Anglii začíná průmyslová revoluce**
- 1. sv. válka – s Ruskem a Francií bojuje proti Německu a Rakousku-Uhersku
- 1922 – získává Irsko nezávislost, ale spory a boje v Sev.Irsku (mezi Iry a Brity) trvají až do konce 20. století
- 2. sv.válka – Británie nebyla nikdy dobytá, i když se o to Hitler snažil
- Dnes – člen EU (ale má vlastní měnu), nejbližší vojenský spojenec USA

Zemědělství:

- nejvíce orné půdy na východě, zbytek pastviny
- ovce, skot, prasata...
- pšenice, ječmen, brambory, cukrová řepa
- velmi silný rybolov, ale postupně díky konkurenci upadá
- lesy jen na 5% území

Těžba:

- zásoby nerostných surovin jsou téměř vyčerpány
- stále se těží černé uhlí
- od roku 1975 se těží ropa a zemní plyn v Severním moři (**Dogerská pánev**)

Průmysl:

- tradiční výroba oceli a lodí (dnes klesá)
- výroba dopravních prostředků – auta, letadla (**Airbus**)
- výroba textilu
- nové moderní technologie (elektronika)
- do celého světa se vyváží **Whisky** (hlavně skotská)

+

- **londýnská letiště** jsou jedním z nejvýznamnějších dopravních uzlů na světě (Heathrow, Gatwick...)
- typické sporty – **fotbal**, ragby, dostihy, golf...
- Austrálie, Kanada a další bývalé kolonie patří stále k Britskému společenství = **Commonwealthu** (hlavou státu je stále britská královna)
- dnešní obyvatelstvo je směsicí národů a ras z celého světa
- legendy o králi **Artušovi**, **Robinu Hoodovi**...

Irsko (hl.m. Dublin)

Rozloha: 70 280 km²

Obyvatelstvo: 3 563 000

- republika

-

Přírodní podmínky:

- 80 % povrchu vyplňuje mírně zvlněná nížina
- velké množství jezer vytvořených ledovcem
- vlhké přímořské podnebí s malými teplotními rozdíly (vliv Golského proudu)
- **2 dny ze tří prší**, léta jsou chladná a zimy mírné
- většinu území pokrývají louky (lesy jen 5 % země)

Historie:

- nejstarší stopy osídlení jsou z doby 8000 let př.n.l
- 300 př.n.l. příchod Keltů
- 5. století přijetí křesťanství
- 1172 – připojeno k Anglii (odklon Anglie od katolické církve (Irové) v roce 1533 byl příčinou mnoha sporů a bojů) → mnoho irských katolíků uteklo do Evropy
- 1922 získalo Irsko nezávislost
- během 20.století – boje mezi **IRA (irskou republikánskou armádou)** a Británií o nadvládu nad Severním Irskem – mnoho teroristických útoků a mnoho mrtvých na obou stranách, příměří vyhlášeno až v roce 1995
- 1973 vstup Irsku do Evropského společenství (dnešní EU), začíná rychlý rozvoj zaostalého zemědělského státu, přichází mnoho moderních zahraničních firem
- DNES: v zahraničí žije **2x více Irů než v samotném Irsku**, v současné ekonomické krizi je Irsko velmi zasaženo a EU se mu snaží pomoci

Zemědělství:

- většinou malé rodinné farmy
- hlavní je živočišná výroba (2/3 plochy země) – skot, ovce → **vývoz masa a mléčných produktů**
- rybolov

Těžba:

- malé zásoby – zinek, olovo, stříbro
- rozvíjí se těžba zemního plynu

Průmysl:

- využití řek pro vodní elektrárny
- od 50. let výhodné podmínky a daně přivedli mnoho velkých **zahraničních firem**, které mají v Irsku svoje sídlo (např. evropská centrála firmy Googole, farmaceutické firmy...)
- výroba irské whisky – vývoz
- irské pivo **Guinness** – dá se koupit po celém světě

+

- irské hospody najdeme ve všech větších světových městech
- Irové po celém světě tradičně slaví Den sv.Patrika